

PROGRAM PODPORY
**ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ**

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2014/2015

Destinace (země, město): Maďarsko, Budapešť

Jméno, příjmení: Mgr. Zuzana Muchová

1/ kontaktní údaje:

adresa: ELTE - BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KAR

Szláv és Balti Filológia Intézet

Szláv Filológia Tanszék - Cseh nyelv

1088 Budapest, Múzeum krt. 4/D

vedoucí katedry: Dr. Lukács István, intézetigazgató és tanszékvezető, egyetemi tanár

kontakt: lukacs.istvan@btk.elte.hu

vedoucí bohemistiky: Dr. Fedoszov Oleg, egyetemi adjunktus, szakfelelős

kontakt: fedhod@mail.datanet.hu

lektorka češtiny: Mgr. Zuzana Muchová, působí od února 2015

kontakt: zuzana.muchova@gmail.com

2/ počty studentů:

1. ročník bakalářského studia: 13

2. ročník bakalářského studia: 7

3. ročník bakalářského studia: 7 + 1

1. ročník navazujícího magisterského studia: 2

2. ročník navazujícího magisterského studia: 2

PGS studium: 1

Jedná se o studenty řádného denního studia, jejichž semestrální studium je ukončeno písemným zápočtovým testem s kreditovým ohodnocením. V případě prvního ročníku Bc. skládají všichni studenti jazykovou zkoušku (písemnou i ústní) na úrovni A2. V případě třetího ročníku Bc. skládají všichni studenti jazykovou zkoušku (písemnou i ústní) na úrovni B2. Pokud studenti končí bakalářské studium oboru český jazyk a literatura, píší také závěrečnou bakalářskou práci, kterou následně obhajují a dále pak skládají bakalářskou rigorózní zkoušku z českého jazyka a literatury (písemnou i ústní). Pokud končí navazující magisterské studium oboru český jazyk a literatura, končí studium závěrečnou magisterskou prací psanou v českém

jazyce, kterou následně obhájí, a dále pak skládají magisterskou rigorózní zkoušku z českého jazyka a literatury (písemnou i ústní). Za všechny typy zkoušek jsou studentům udělovány kredity, vždy v souladu s úrovní a daným typem zkoušky.

Kromě semináře pro studenty oboru český jazyk a literatura, který studují at' již jako major, nebo minor, se konají také dvousemestrální semináře pro studenty ruského jazyka, kteří v průběhu svého bakalářského kurzu musí složit zkoušku z dalšího slovanského jazyka, a dvou až čtyřsemestrální kurzy českého jazyka pro studenty oboru středoevropská studia.

Je velice potěšitelné vidět snahu studentů mluvit česky nejen v hodinách, ale být v kontaktu s jazykem i např. díky sledování různých českých filmů či české hudební scény. Řada studentů jezdí také do České republiky v rámci výměnných programů typu Erasmus+ (2 studenti v letním semestru 2014/15 – Brno + Praha) či na Letní školy slovanských jazyků (tři studenti v létě 2015 – Brno + Praha + Poděbrady). Mnozí studenti jezdí do České republiky jako „turisté“, aby viděli města a památky, seznámili se s Čechy, a procvičili si tak svoji znalost jazyka.

3/ výuka

Výuka je koncipována jako tříleté bakalářské studium + navazující dvouleté magisterské studium. V návaznosti je poté možné přihlásit se do tříletého postgraduálního studijního programu. V rámci výuky češtiny studenti v zimním i letním semestru navštěvují hodiny praktického jazyka, hodiny jazykových a literárních přednášek/seminářů. Dále pak mohou navštěvovat seminář věnovaný české kultuře a historii. Hodinová dotace kurzů praktického jazyka se liší podle ročníku a podle toho, zda se jedná o major (hlavní jazyk), nebo minor.

V prvním ročníku bakalářského studia je to 6 hodin týdně pro minor a 8 hodin týdně pro major. Ve druhém ročníku bakalářského studia jsou to 4 hodiny týdně pro minor a 6 hodin týdně pro major. Ve třetím ročníku se jedná o 4 hodiny týdně (minor i major). V prvním i druhém ročníku magisterského studia se jedná vždy o 3 hodiny týdně.

V letním semestru akademického roku 2014/15 tedy lektor českého jazyka odučil 28 výukových (45minutových) hodin (včetně seminářů pro studenty ruštiny a středoevropských studií).

Lektor je studentům k dispozici i ve svých konzultačních hodinách – dvě hodiny týdně. Lektor připravuje a opravuje závěrečné semestrální zápočtové testy, připravuje a opravuje jazykové zkoušky pro úroveň A2 a B2 a účastní se rovněž rigorózních zkoušek a obhajob diplomových prací. Kromě toho připravuje přijímací zkoušky pro navazující magisterské studium.

Vzhledem k relativně malému počtu studentů jsme já a moji kolegové studentům k dispozici samozřejmě i mimo konzultační hodiny, kdykoli po vzájemné domluvě, čehož v letním semestru využil ke konzultacím své závěrečné magisterské práce zejména student 2. ročníku magisterského studia, Gábor Hanzelik.

Co se týká realizace samotné výuky, tak ta probíhá ve vlastní učebně češtiny vybavené bílou stíratelnou tabulí. V případě většího počtu studentů (nad 10 studentů musí lektor žádat o rezervaci jedné ze dvou větších učeben, jimiž katedra slovanských jazyků disponuje). Lektor má vlastní pracovní stůl v rámci pracovny, kterou sdílí s dalšími dvěma až třemi kolegy. Bohužel technické vybavení pracoviště není vyhovující. Od září 2014 byl jediný počítač, který má oddělení češtiny k dispozici, mimo provoz. Po opakovaných urgencích byl „opraven“ a navrácen, a to dne 22. dubna 2015. Nicméně připojení k internetu (z důvodu vadné síťové karty či zrušení IP adresy) není stále funkční. K počítači je možné připojit tiskárnu, ta však nemá funkční cartridge. Větší část letního semestru byla také jediná kopírka, která je dostupná

u sekretářky ústavu (bohužel jen v její přítomnosti), rovněž mimo provoz. Pro lektora to znamenalo, že všechny materiály, které chtěl ve výuce použít, musel připravit doma a e-mailem studentům zaslat k vytištění, popř. vytisknout na vlastní tiskárně. Bylo rovněž možné udělat skeny materiálů – na vlastním skeneru – a vytisknout či zaslat studentům k vytištění. Jedná se ale o časově vcelku náročné řešení. Ve zvláštních případech jsem mohla využít také počítač a tiskárnu s kopírkou v Českém centru. Učebna češtiny je vybavena radiomagnetofonem. Katedra slovanských jazyků bohužel není vybavena žádnou technikou, která by se mohla využít pro případné promítání filmů, o které studenti projeví zájem, či jiných videomateriálů. Využití zapůjčeného notebooku je vzhledem k dispozici učebny a počtu studentů velice málo efektivní.

Oddělení češtiny disponuje vcelku velkou knihovnou (více než 5000 svazků včetně velké řady periodik). Nicméně knihovna je bohužel „katalogizována“ jen částečně (excelový soubor aktualizovaný v roce 2010). Za velice nešťastné dále pokládám i zařazení publikací zakoupených z prostředků DZS (či zaslaných jako „vánoční“ dary) do tohoto velkého fondu. Navíc publikace z doby před působením paní Brychnáčové nejsou označeny ani razítkem/lepičkou Program podpory českého kulturního dědictví v zahraničí. Jakékoli dohledání knih je tedy velice zdoluhavé a časově náročné, popř. technicky nemožné. Vzhledem k žalostnému stavu financí na celé filozofické fakultě ELTE je velice obtížné získat jakékoli finanční prostředky na zakoupení nových publikací či periodik.

V současné době na maďarském trhu není dostupná žádná moderní učebnice češtiny na bázi maďarštiny. Rovněž chybí jednosvazkový česko-maďarský/maďarsko-český slovník. Co se týká slovníků, je možné využít pouze dvoudílný *Maďarsko-český slovník* od Ladislava Hradila (Academia, 2003), nebo dvoudílný *Česko-maďarský slovník* od Lászlá Dobossyho z roku 1960, který je však „dostupný“ jen v antikvariátech, a navíc je již značně zastaralý.

Na českém trhu se nedávno objevily dva obrázkové slovníky česko-maďarské = *1000 maďarských slovíček*, Edika 2012, nebo *Ilustrovaný maďarsko-český slovník*, Slovart 2013. Úplnou novinkou je kapesní slovník *maďarština – slovníček ...nejen pro začátečníky* z nakladatelství Lingea, 2015.

Pro samotnou výuku jsem využívala předchozí lektorkou zavedenou učebnici *Communicative Czech – elementary* pro 1. ročník a *Communicative Czech – intermediate* pro 2. a 3. ročník. Dále se mi velice osvědčily moderně pojaté učebnice *Czech Express 1, 2, 3* od autorek Pavly Bořilové a Lídy Holé či třídílná učebnice *Basic Czech I, II, III* od Any Adamovičové. Ve druhém a třetím ročníku jsem využívala moderně zpracovanou učebnici *Česky krok za krokem 2* od autorské dvojice Pavla Bořilová – Lída Holá a zejména pro konverzační cvičení, promluvvové situace a poslech učebnice *Čeština pro život I, II* od Aleny Nekovářové, i když svojí úroveň jsou tyto již koncipovány spíše pro úroveň studentů magisterského studia. Nově jsem pak do výuky zařadila také upravené texty české prózy – *Povídky malostranské* či *Povídky z jedné kapsy* a *Povídky z druhé kapsy*, *Pohádky*, *Staré české a moravské pověsti*, *Pražské legendy* od Lídy Holé nebo *Českou čítanku* od Ilony Kořánové, u nichž je kromě upraveného textu výhodou rovněž přiložená audio nahrávka. K procvičování gramatických jevů je velice dobře využitelná učebnice od Any Adamovičové *Nebojte se češtiny*, popř. *Cvičení z české mluvnice pro cizince* od Aleny Trnkové. Od příštího roku bych vzhledem ke koncepci jazykových zkoušek chtěla zavést dvě moderní učebnice češtiny *Čeština pro cizince – úroveň B1* a *Čeština pro cizince – úroveň B2*.

4/ Aktivita na lektorátě nad rámec klasické výuky

Na začátku letního semestru, přesně 17. února 2015, jsme mohli být přítomni obhajobě habilitační práce pana dr. Olega Fedozsova, v níž se věnoval velice zajímavému tématu problémů frazeologické ekvivalence v rámci bilingvních slovníků.

10. března 2015 jsme se podíleli na organizaci jednoho z řady koncertů pěveckého sboru *Česká píseň* Prachatic, který do Budapešti zavítal v rámci mezinárodního projektu *SOL (Singing Omni Level)*, jenž byl zahájen již v roce 2014 a kterého se účastní 9 evropských sborů, včetně jednoho maďarského. Tento koncert byl uspořádán pro naše studenty a zájemce z řad univerzity přímo v prostorách filozofické fakulty ELTE.

Evropskou komisí v Budapešti jsem byla pozvána, abych se dne 24. března 2015 zúčastnila setkání v Európa Pontu, které bylo tentokrát věnováno městu Plzeň coby Evropskému hlavnímu městu kultury roku 2015. Setkání proběhlo za účasti českého konzula pana Milana Peprníka, programového vedoucího Českého centra v Budapešti Roberta Gála a Jenő Martona, spoluautora knihy *Sörmentén Csehország* (jedná se o jakéhosi „pivního průvodce“ po ČR, který maďarským čtenářům přibližuje českou kulturu a památky prostřednictvím hospod a hospůdek) a nakladatele cestopisných knížek o Českém Krumlově a Praze. Úkolem nás všech bylo, aby každý svým způsobem přiblížil Plzeň a Českou republiku maďarskému publiku, které však již z větší části mělo svoji vlastní zkušenost s pobytem u nás, s českou kuchyní i českým pivem. Celý večer moderovala Olga Szederkényi, novinářka, která s Evropskou komisí v Budapešti spolupracuje, a naše vystoupení tlumočil překladatel László G. Kovács. Příjemná atmosféra večera byla podpořena ochutnávkou českého piva a slané i sladké kuchyně.

Určitě nejvýznamnější akcí, které se zúčastnili naši studenti, byla 5. konference mladých slavistů, již pořádal Institut balto-slovanské filologie Filozofické fakulty ELTE v Budapešti. Tato konference se koná každoročně a tento rok se jí zúčastnilo více než 80 studentů bakalářského, magisterského či PGS studia z 11 evropských zemí, včetně České republiky. Účastníci měli možnost prezentovat své výzkumy v oblasti jazykovědy, literatury, kultury nebo historie. Čeští studenti, kteří na konferenci přijeli, byli z UK v Praze, Ostravské univerzity, MU v Brně, Palackého univerzity v Olomouci či Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Přednášet se mohlo v jakémkoli slovanském jazyce a příspěvky všech zúčastněných, mezi nimiž byl se svým literárním příspěvkem věnovaným české románové próze konce 19. století i student 2. ročníku magisterského programu Gábor Hanzelik. Studenti prvního a druhého ročníku, Lilla Csomós, Maté Lajos a Veronika Hamar, se spolupodíleli na organizaci celé konference, jejímž hlavním organizátorem byl student postgraduálního studia na slovenštině, který však navštěvuje i lekce češtiny v rámci svého druhého oboru, středoevropských studií, György Rágyanszki.

5/ spolupráce s Českým centrem v Budapešti

Velkou pomocí při snaze o navázání maximálního kontaktu s českou kulturou, a jejím prostřednictvím i s českým jazykem, je výborná spolupráce s Českým centrem, stejně tak jako s Velvyslanectvím České republiky, zejm. s panem konzulem Peprníkem (který však bohužel odchází na své nové působiště do Bukurešti).

V letním semestru akademického roku 2014/15 jsme se se studenty kromě jiného zúčastnili *Česko-slovenského filmového karnevalu (Cseh és szlovák Filmkarneval)*, který se konal ve dnech 25. – 28. 2. 2015 a kde jsme zhlédli film *Fair play* včetně následného setkání s režisérkou filmu Andreou Sedláčkovou. Dále pak jsme se zúčastnili knižního veletrhu (*Könyvfesztivál*) konaného ve dnech 23. – 26. dubna, kde byla představena (v rámci First Novel Festival) kniha *Nechtěl jsem být Leninem* od české autorky Dory Čechové, s níž jsme se poté setkali na jejím autorském čtení v knihokavárně Massolit Books & Café. Setkání s autorkou moderoval student magisterského programu Gábor Hanzelik.

V měsíci květnu v prostorách ČC také proběhla výstava s názvem *Jan Hus roku 1415 a 600 let poté*¹, připravená ve spolupráci s Husitským muzeem v Táboře. Pokračováním bude i mezinárodní konference věnovaná odkazu Jana Husa, jež proběhne v Budapešti na půdě Národní knihovny v listopadu 2015.

¹ http://szlavintezet.elte.hu/nyelvek/cseh/anyagok/Jan_Hus_CJ_Anj_web_PREVIEW.pdf

Ve dnech 15. – 17. května 2015 se v Divadle Józsefa Katony uskutečnil druhý ročník českého divadelního festivalu *Csekkold!* tentokrát pod názvem *RE:Start/Czech Plays 05-015*, na jehož konání se podílelo rovněž České centrum. Iniciátorem a tvůrcem 1. i 2. ročníku divadelního festivalu je současná ředitelka ČC Lucie Málková. Se studenty jsme zhlédli představení *Korespondence W + V* (v současnosti uvádí Divadlo Na Zábradlí) v režii Jana Mikuláška.

Asi nejvýznamnější událostí letního semestru bylo setkání, které pro naše studenty uspořádal současný český velvyslanec pan Juraj Chmiel a které se uskutečnilo na půdě Českého velvyslanectví dne 13. května. Hlavním tématem byla přednáška věnovaná výročí konce 2. světové války, od něhož letos uplynulo 70 let. Kromě výše zmíněné přednášky pana velvyslance se studenti také mohli osobně seznámit s Pavlem Chalupou, ředitelem projektu *Vlak Lustig*, který jim zde svůj projekt představil. Studenti také zhlédli krátký film o hrdinství dvou Čechů, Emanuela a Josefa Zímy, kteří ve sklepních prostorách České ambasády (jedná se o stejný dům jako v současnosti) během druhé světové války, kdy dům obsadilo a využívalo gestapo, ukrývali, a tak zachránili několik maďarských židovských rodin. Na závěr se studenti seznámili s reprezentačními prostory Českého velvyslanectví i Českého centra, včetně jeho učeben a moderní knihovny.

Kromě výše uvedených aktivit Českého centra se náš student druhého ročníku magisterského studia Gábor Hanzelik zúčastnil překladatelské soutěže pro mladé překladatele do 40 let o *Cenu Susanny Roth* (28. 10. 2014 – 31. 1. 2015), která se uskutečnila ve spolupráci s univerzitou ELTE, Cizojazyčnou knihovnou a literárním blogem *Slovanský text*. Jednalo se o překlad úryvku z knihy Davida Jana Žáka *Návrat krále Šumavy*. Vyhlášení výsledků soutěže proběhlo dne 30. dubna na půdě Českého centra a náš student se umístil na druhém místě.

6/ historie pracoviště

Počátky bohemistiky v Maďarsku sahají do roku 1955, kdy byl na katedře slovanských jazyků budapešťské Univerzity Eötvöse Lóránda (ELTE) otevřen obor český jazyk a literatura. Vedoucím oboru se stal profesor László Dobossy. Později zde začaly vyučovat českou literaturu Ludmila Hankó-Břízová a Veronika Heé. Od konce padesátých let se bohemistikou zabývají také někteří badatelé v Maďarské akademii věd – László Sziklay, Endre Bojtár či Tamás Berkes. Maďarská bohemistika jako samostatná vědní disciplína oslaví na podzim roku 2015 šedesáté výročí své existence². U této příležitosti proběhne ve dnech 15. – 17. října 2015 konference s pracovním názvem „*Od počátků k současnosti (1955 – 2015)*“. V souvislosti s tímto bych chtěla upozornit na chybnou informaci ve zprávě paní Brychnáčové z roku 2013/14, kde zmiňuje, že „na podzim 2014 oslaví česká bohemistika na ELTE 55. výročí.“

7/ podmínky pro lektora

Lektor má na ELTE podepsanou pracovní smlouvu, která je uzavírána na dobu určitou, standardně tedy na jeden akademický rok od 1. září do 31. srpna.

Co se týká samotných podmínek pro lektora, jak jsem již zmínila výše, má lektor samostatný stůl pracovně, kterou sdílí s dalšími dvěma až třemi kolegy a která zároveň slouží i jako učebna.

Ubytování univerzita nezajišťuje, ale v případě, že si lektor najde a pronajme byt, je možné univerzitu požádat o příspěvek ve výši 60 000 Ft/měsíc – brutto (47 200 Ft netto), popř. 40 000 Ft/měsíc – brutto (31 500 Ft netto), záleží na velikosti bytu. Což činí max. 1/3 nákladů spojených s bydlením.

² <http://slovoasmysl.ff.cuni.cz/node/86>

Další nepříjemností je, že před podepsáním smlouvy musíte být zaregistrováni na cizinecké policii, což však nemůžete učinit, pokud se neprokážete smlouvou o zajištěném ubytování. Dále je nutné vyřídit si daňové číslo a kartičku zdravotní pojišťovny bez ohledu na kartu evropského pojištěnce. Při vyřizování všech těchto náležitostí je neocenitelnou pomoc paní sekretářky děkana, která má s touto agendou bohaté zkušenosti, a navíc mluví anglicky. Vyřídit všechny tyto náležitosti je časově velice náročné, jelikož jednotlivé kroky jsou vzájemně podmíněné. Navíc doposud není vyřešena otázka týkající se odvodů sociálního a zdravotního pojištění do českého systému.

Závěrem bych však chtěla říci, že kromě těchto počátečních nepříjemných komplikací je spolupráce s kolegy jak na češtině, tak i na ostatních západoslovanských jazycích naprosto bezproblémová. V mnohých situacích mi byli velice nápomocni, stejně tak jako paní sekretářka Ústavu slovanských a baltských jazyků (BTK).

Ráda bych tedy na úplný závěr zmínila, že i přes různé nedostatky a obtíže, se kterými se lektor musí potýkat, jsou vztahy s nadřízenými, kolegy i ostatními pracovníky univerzity, především s panem doc. Fedoszovem a paní dr. Janiec-Nyitrai, naprosto korektní a bezkonfliktní.

V Budapešti 30. června 2015

Zuzana Muchová